कर्कलोहितादीकक् । (११०/२०६८)

कर्कलोहितशब्दाभ्याम् इवार्थे ईकक् प्रत्ययो भवति । कर्कः शुक्लो[1]ऽश्वः, तेन सदृशः कार्कीकः[2] । लौहितीकः स्फटिकः । स्वयमलोहितो[3]ऽप्युपाश्रयवशात् तथा [4]प्रतीयते ॥

प्रत्नपूर्वविश्वेमात्थाल् छन्दसि । (१११/३५०२)

प्रत्न पूर्व विश्व इम इत्येतेभ्यः [5]इवार्थे थाल् प्रत्ययो भवति छन्दसि विषये । '[6]तं प्रत्नथा पूर्वथा विश्वथेमथा[7]' (ऋ.५.४४.१) ॥

पूगाञ्ञ्योऽग्रामणीपूर्वात् । (११२/२०६६)

[8]इवार्थे इति निवृत्तम् । नानाजातीया अनियतवृत्तयो[9]ऽर्थकामप्रधानाः सङ्घाः पूगाः । पूगवाचिनः प्रातिपदिकात् अग्रामणीपूर्वात् स्वार्थे ञ्यः प्रत्ययो भवति । लौहध्वज्यः, लौहध्वज्यौ, लोहध्वजाः । शैब्यः, शैब्यौ, शिबयः । चातक्यः, चातक्यौ, चातकाः । अग्रामणीपूर्वात् इति किम् ? देवदत्तो ग्रामणीरेषां त इमे देवदत्तकाः । यज्ञदत्तकाः ॥

व्रातच्फञोर[10]स्त्रियाम् । (११३/११००)

नानाजातीयाः अनियतवृत्तयः उत्सेधजीविनः सङ्घाः व्राताः । व्रातवाचिभ्यः प्रातिपदिकेभ्यः [11]च स्वार्थे ञ्यः प्रत्ययो भवत्यस्त्रियाम् । [12]कापोतपाक्यः, कापोतपाक्यौ, कपोतपाकाः । व्रैहिमत्यः, व्रैहिमत्यौ, [13]व्रीहिमताः । च्फञः खल्वपि – कौञ्जायन्यः, कौञ्जायन्यौ, कौञ्जायनाः । ब्राध्नायन्यः, ब्राध्नायन्यौ, ब्राध्नायनाः । अस्त्रियाम् इति किम् ? कपोतपाकी[14] । व्रीहिमती । कौञ्जायनी । [15]ब्राध्नायनी ॥

आयुधजीविसङ्घाञ्ञ्यड्वाहीकेष्वब्राह्मणराजन्यात् । (११४/२०६७)

आयुधजीविनां सङ्घः आयुधजीविसङ्घः । स वाहीकैर्विशेष्यते । वाहीकेषु य आयुधजीविसङ्घः, तद्वाचिनः प्रातिपदिकात् ब्राह्मणराजन्यवर्जितात् [16]स्वार्थे ञ्यट् प्रत्ययो भवति । ब्राह्मणे तद्विशेषग्रहणम् । राजन्ये तु स्वरूपग्रहणमेव । टकारो ङीबर्थः, तेन अस्त्रियाम् इति नानुवर्तते । [17]कौण्डीबृस्यः, कौण्डीबृस्यौ, कौण्डीबृसाः । क्षौद्रक्यः, क्षौद्रक्यौ, क्षुद्रकाः । मालव्यः, मालव्यौ, मालवाः । स्त्रियाम् – [18]कौण्डीबृसी । क्षौद्रकी । मालवी । आयुधजीविग्रहणं किम् ? [19]मल्लाः । शयण्डाः । सङ्घग्रहणं किम् ? सम्राट् । वाहीकेषु इति किम् ? शबराः । पुलिन्दाः । अब्राह्मणराजन्यात् इति किम् ? [20]गोपालवा ब्राह्मणाः । शालङ्कायना राजन्याः ॥

---

1. वाजी क, नास्ति ह. 2. गौः इत्यधिकम् क. 3. उपाधिवशात् तथावगम्यते क. 4. अवभासते ड. फ. ह. 5. प्रातिपदिकेभ्यः इत्यधिकम् क. 6. त्वं क. 7. ज्येष्ठतातिं बर्हिषदं स्वर्विदम् इत्यधिकम् फ. 8. इवार्थो निवृत्तः च. 9. इत्येव इत्यधिकम् ग. 10. अन्यतरस्याम् क. 11. च्फञन्तेभ्यः इत्यधिकम् ड. फ. ह. 12. कापोतवाक्यः कापोतवाक्यौ कापोतवाक्याः ह. 13. व्रीहिमतयः ग. 14. स्त्री इत्यधिकम् क, कापोतका स्त्री ड. 15. ब्रध्नावती क. 16. स्वार्थे नास्ति फ. 17. कौण्डीवृक्ष्यः कौण्डीवृक्ष्याः क, कौञ्जीव्रश्यः कौञ्जीव्रश्यौ कुञ्जीव्रशाः ड. 18. कौञ्जीव्रशी ड. 19. खल्लाः इत्यधिकम् क. 20. गोपालयः ब. ड. फ, गोपावयः क.